

Chapter: 1 to 5

विभाग १ - गदय

कृती.१ उता-याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा.

(8)

कृती.१

(8)

“काका, मला सारा युरोप बघायचा आहे. प्रत्येक देशात किमान एक वर्षभर तरी राहावं लागेल. त्यासाठीच निम्मा खर्च मी करणार आहे. आईचे चाळीस तोळ्यांचे सोन्याचे दागिने तिनं मला परवाच दिले. ते आहेत आता या माझ्या बॅगेत!”

“राजा, तू अजिबात काळजी करू नकोस. तू बॅरिस्टर होऊन भारतात परत ये. त्यासाठी मी वाटेल तेवढा पैसा खर्च करायला तयार आहे. आपल्याकडील चहाचे दोन मळे आणि सफरचंदाचा एक मळा विकून जे १० कोटी आले तेपण या माझ्या बॅगेतच वरच्या कप्प्यात ठेवले आहेत.”

त्यांचं असं बोलणं चालू असतानाच गाडी सुटणार असल्याची घोषणा झाली. ते दोन प्रवासी आपल्या डब्यात शिरले. खिडकीजवळच्या समोरासमोरच्या सीटवर बसले. पाच-दहा मिनिटांतच ते पेंगायला लागले आणि चक्क घोरायला लागले.

केव्हातरी कल्याण स्टेशन आलं. त्या दोन प्रवाशांपैकी तरुण प्रवासी जागा झाला. त्यानं आपल्या सीटखाली आपली बॅग आहे की नाही हे पाहिलं. बापरे! त्याची बॅग तिथं नव्हती. त्यानं त्या म्हातार्या प्रवाशाला उठवलं, “ए, माझी बॅग कोणीतरी पळवली. तुझीपण दिसत नाही.” म्हातारा प्रवासीपण दचकून जागा झाला. “आता काय करायचं?” दोघांही किंचाळल.

समोरच्या बाकड्यावर बसलेला एक म्हातारा प्रवासी त्यांना म्हणाला, “तुमच्यासारख्या लखपती माणसांनी असं थ्री टायरमधून प्रवास करणं योग्य नाही. इगतपुरी स्टेशनवर तुम्ही गप्पा मारताना तुमच्या बॅगांमधून किती रकमा आहेत हे उघड उघड मोठ्यानं बोलत होता, तर...ते कुणीतरी भामट्यानं ऐकलं असणार, त्यानंच तुमच्या बॅगा पळवल्या. आता बसा हरी हरी करत. तुमची जाम नुकसानी झाली आहे. कल्याण रेल्वे पोलिसांकडे तुमच्या बॅगांची चोरी झाल्याची तक्रार तरी आता करा. बॅगा अजून सापडतील! आता तुमच्याकडे मुंबईला जाईपर्यंतच्या खर्चासाठी तरी पैसे आहेत ना, की मी देऊ?”

“नको...नको...पैशाची गरज नाही. माझ्याकडे तीन-चार रुपये आहेत. त्यात आमचा चहाचा खर्च भागेल.” तो तरुण प्रवासी म्हणाला.

“पण आपल्या बॅगा गेल्यामुळे आता आपली खर्च पंचाईत होणार. त्यात माझ्या मिश्या होत्या. आता शिवाजी मंदिरात गेल्या गेल्या नव्या मिश्या घ्याव्या लागतील. म्हणजे मला पुन्हा दहा रुपये दंड बसणार!” तो म्हातारा प्रवासी म्हणाला.

“म्हणजे तुम्ही आहात तरी कोण? तुम्हांला नव्या मिश्या कशाला लागतात? कोट्यवधीच्या रकमा असलेल्या बॅगा चोरीला गेल्या तरी तुम्ही इतके शांत कसे?” समोरच्या बाकड्यावरचा प्रवासी बोलला.

तो म्हातारा आणि तरुण प्रवासी खूप मोठमोठ्यानं हसले. तरुण प्रवासी म्हणाला, “अहो, आम्ही नाटकवाले. मी राजा गोसावी आणि हे शरद तळवलकर... आमच्या बॅगांमध्ये आमचं फक्त मेकअपचं सामान होतं. बाकी काही नव्हतं.”

“मग इगतपुरी स्टेशनवरच्या तुमच्या लाखाच्या... कोटीच्या गप्पांचं काय?”

“ते तुम्ही खर्च मानलंत की काय? अहो, आम्ही केवळ वेळ घालवण्यासाठी आमच्या नव्या नाटकाची रिहर्सल करत होतो.”

1 A1) उत्तरे लिहा.

2

स्वतः च्या बॅगा चोरील्या गेल्या, हे कळल्यावर काका – पुतण्यावर झालेला परिणाम लिहा.

A2) उत्तरे लिहा.

2

काकांनी मांडलेली स्वतःची कैफियत लिहा.

A3) समानार्थी शब्द लिहा.

2

1) उबग -

2) यात्रेकरू -

3) ताबडतोब -

4) फुटकळ -

A4) स्वमत

2

पाठचा शेवट वाचण्यापूर्वी तरुण व म्हातारा यांच्याविषयी तुमच्या मनात कोणते विचार आले, टे लिहा.

विभाग २ - पदय

कृती.2 कवितेच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा.

(8)

कृती.2

अणूरेणूतुनि शब्द प्रगटति... 'चला चला पुढती'
विज्ञानाचा प्रकाश आला घडे दिव्य क्रांती
नवयुग आले प्रभा तयाची पहा दिसत दिव्य
शून्यामधुनी विश्व उभारू जिद्द असे भव्य
हृदयांतरिच्या अशांततेचा वणवा झणि विझला
उत्कर्षाचा अन् प्रगतीचा मार्ग नवा दिसला
नवी चेतना अंतरि स्फुरली दुबळेपण गेले
नैराश्याच्या होळीमधुनी तेज नवे आले
मानवतेच्या मार्गावरती उठती जरि ज्वाला
अमरत्वाची फुले वेचुनी गुंफ्या माला
नको खिन्नता... नको दीनता
नवसूर्य पहा उगवतो
उत्कर्ष पहा झळकतो
संघर्ष पहा बहरतो
नसानसातुन जोश उसळतो नव आशा चित्ती
अणूरेणूतुनि शब्द प्रगटति... 'चला चला पुढती'

(8)

1 A1) खालील अर्थाच्या ओळी सांगा.

2

1) माणसाच्या अंगी चिकाटी असली तर तो काहीही साध्या करू शकतो.

2) माणसाच्या अंगात जोश आणि नवीन आशा निर्माण होतात.

A2) i) सहसंबंधानुसार लिहा.

1

1) उत्कर्ष : संघर्ष : : विज्ञान :

2) खिन्नता : उत्कर्ष : : आशा :

ii) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

1

1) शून्यामधुनी विश्व उभारू असे भव्य

अ. आकांक्षा ब. महत्वाकांक्षा क. ध्येय ड. जिद्द

2) नैराश्याच्या मधुनी तेज नवे आले.

अ. होळी ब. दिवाळी क. दसरा ड. गुढीपाडवा

A3) i) कवितेतील यमक जुळणा-या शब्दांच्या जोड्या शोधून लिहा.

1

1) चित्ती -

2) विझला -

ii) अचूक शब्द ओळखा.

1

1) अ. वीज्ञान ब. विज्ञान क. विज्ञाण ड. विन्ज्ञान

A4) काव्यसौंदर्य

2

‘नवसूर्य पहा उगवतो’. ‘संघर्ष पहा बहरतो’ या शब्दसमुहांतील कल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

विभाग ३ - व्याकरण

(4)

कृती.३ अ) संधी सोडवा

(1)

- भाग्योदय -
- सर्वाधिकार -

ब) अलंकार

(1)

खालील ओळीतील यमक अलंकाराच्या समान शब्दांच्या जोडया शोधा.

- कडीस जोडोनि दुज्या कडीला
मनुष्य बनवीतसे साखळीला
- सुसंगति सदा धडो सुजनवाक्य कानी पडो

क) पुढील सामासिक शब्दांचा विग्रह व प्रकार लिहा. (कोणतेही एक)

(1)

1)	१.	दागदागिने
	२.	लाभहानी
2)	१.	पुणेमुंबई
	२.	हातपाय

ड) खालील विरामचिन्हे वापरून वाक्य तयाक करा.

(1)

1) (" ")

विभाग ४ - उपयोजित लेखन

(5)

कृती.5 पत्रलेखन

(1) खलील सुचना वाचून कोनत्याही एका विषयावर पत्र लिहा

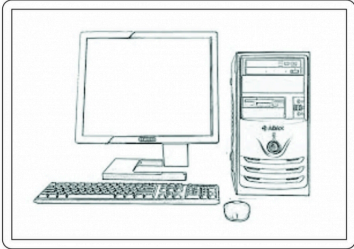
मीना/महेश माथूर, 115 नवी पेठ, कोल्हापूर येथून व्यवस्थापक ‘सहकार साखर कारखाना’ सहकारनगर, कोल्हापूर येथे पत्र लिहून कारखाना पाहण्याची अनुमती मागते/मागतो.

किंवा

2) पुढील जाहिरातीचे वाचन व निरीक्षण करून कृती सोडवा.

संगणकाची जाहिरात तयार करा.

आयबीएम कंपनी

ॐ माफक दरात संगणक

ॐ उत्तम व दर्जेदार संगणक मिळतील

ॐ जुने संगणक देऊन नवीन संगणकांची पूर्तता

अ. उत्तरे लिहा

i. जाहिरात केलेल्या कंपनीचे नव -

ii. आयबीएम कंपनीने केलेल्या जाहिरातीचे विषय -

iii. संगणकाची दोन महत्त्वाची वैशिष्टे -

iv. जाहिरातीतील आवडलेले वैशिष्टे -

आ. जाहिरात अधिक आकर्षक करण्यासाठी उपाय सूचवा.

इ. शाळांमध्ये संगणकाच्या सुविधा देताना विद्यार्थ्यांना कोणते दोन अभ्यासक्रम जाहिरातीमधून देता येतील?

